

עין משפט‏
גזר מצוה

קב א ב מיי פ"ד מהל' סוכה הלכה ז
סמג
עשין מג טו"ע ח"ח סימן תרל"א
סעיף י:
קבא
ג מיי פכ"ה מהל' כלס הלכה יג:
קבב
ד ה מיי פ"ה מהל' סוכה ה' ו
סמג
עשין מג טו"ע ח"ח ס' תרכט
סעיף ו:

מוסף רש"י

העושה סוכתו כמין צורף. גגה ודפנותיה חלץ כאלח ענין טורח, שאין גג ניכר לצד והדפנות לצד, או שסמכה לכותל. עשה קנים ארוכים וקמן ראשו אחד מוטה על הכותל וראשו אחד מוטה על הארץ, דגגה ודפנות אחד, שאין לה גג ואין נחה לדירה (ועד"ו).

רבינו חננאל

ואמרין ט"ט הנרוק יוכיח כו', ט"ט דק הניצוק כמו מים עבים, כדחנן מקוה שיש בו מ' סאה מים וט"ט, ר' אליעזר אומר מטבילין במים ולא בט"ט, ר' יהושע אומר במים ובט"ט. באיזה ט"ט מטבילין, בט"ט שהמים צפין על גביו, אם היו מצד אחד, מודה ר' יהושע שמטבילין במים ואין מטבילין בט"ט. באיזה ט"ט אמרו בט"ט שהקנה יורד מאיליו דברי ר' מאיר, ר' יהודה אומר שאין קנה מידה עומד כו'. **במתני'** העושה סוכתו כמין צורף. פי' צורף, כגון הבונה רחב מלמעט ומצד ועולה עד כאבע, נמצא הבנן צר מלמעלה ומשפס ויורד. פירוש הסמכה לכותל, שעשה סך הסוכה צדו אחד למעלה בכותל וחצו האחר בארץ. ובשתייהו בעשויה כמין צורף ובסמוכה (לגג) לכותל אין לה גג. ואף על גב דבמתניתין ר' אליעזר פוסל בהני תרתי אבל רבנן פליגי עליה, ואמרין מאי טעמא דרבנן, ואמרין שיפועי אהלים כאהלים דמי. הא פירשה רב יוסף דמתנית' ר' נתן היא קמני לה, ויחידאה היא ולא משגחנין ביה. וקיימא לן כוותייהו דחכמים בסוכה העשויה כמין צורף ובסוכה שצידה אחת למעלה ואחרת בקרקע, פסולת [נ"א: פסולין]. וכן הלכה, ולפיכך היה ישר רב יוסף בכילת חתנים. אין לה גג אינה אהל, לפיכך אינה חשובה כסוכה בתוך סוכה לפסול הסוכה. ירושלמי

י"א:

ט"ז הנרוק יוכיח. פירש בקונטרס כדתנן במסכת מקואות (פ"ו מ"א) ולא מעלין ולא פוסלין השלג והצבר והכפור והגליל והמלח וטיט הנרוק ומעלין היינו משלימין אבל בפני עצמו לא וקשה דמה יוכיח הוא זה לאויר נמי בפני עצמו לא ואין זה יוכיח דטיט הנרוק בשעה שהוא משלים חזי לטבילה ולא דמי לאויר דאין ישנים תחתיו אפילו בשעה שהוא מנטרף ונראה דטיט הנרוק נמי אפילו בשעה שמנטרף אין מטבילין צו והכי תנן במסכת מקואות פרק שני (מ"י) מקוה שיש צו ארבעים סאה מים וטיט ר' אליעזר אומר מטבילין במים ואין מטבילין בטיט ר' יהושע אומר במים ובטיט באיזה טיט אמרו בטיט מנ"ל אחד מודה רבי יהושע שמטבילין במים ואין מטבילין בטיט ואיזה טיט אמרו בטיט שהקנה יורד מאיליו דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר מקום שאין קנה המדה עומד אבל אליעזר בן דלעאי אומר מקום שהמשקולות יורדות ר"א אומר היורד צפי תציתו ר' שמעון אומר הנכנס בשפופרת הנוד רבי אלעזר צר לדוק אומר הנגמד בלוג ומיהו קשה דאמר ר"ל פרק צ' דזבחים (דף כג.) כל המשלים למי מקוה משלים למי כיוור ולרציעית אינו משלים ופריך לנמעוטי מאי חילימא לנמעוטי טיט הנרוק היכי דמי אי דאין פרה שוחה ושוחה ממנו אפילו למקוה נמי אינו משלים והשתא אי אימא דטיט דפליגי ר' אליעזר ור' יהושע הוא טיט הנרוק היכי שציק כל הני שיעורי דר' מאיר ור' יהודה ואבא אליעזר וכולהו תנאי דמקואות ונקט שיעורא דפרה שוחה ושוחה ממנו דלא תנן ושמא כל הנך שיעורי דהני תנאי צהכי תלי טעמיהו דמר סבר דצהאי שוחה וצהאי אינה שוחה ואין שייך לומר ניחזי אנו דאין כל הפרות שוות והא דמשמע צפרק כל הבשר (חולין דף קו. וס) דמים שנפסלו משתיית גזמה טובל בהן כל גופו לא נפסלו ממחמת טיט איירי אלא ממאים ומסמריח ולא חזו לשתית גזמה אבל אין טיט מעורב בהן ולכן כשרים לטבילה:

העושה וסכתו כמין צורף. צ"י האי גוונא איירי דלאחר

שמשך השיפוע בגובה עשרה איכא עדיין במשך סוכה רוחב ז' דצענין

אחר לא מכשרי רצנן דהא צענין גזוה עשרה במשך ז' בגזוה י' ואפשר כשיש שם משך ז' בגזוה י' שאך תחת השיפוע שאין גזוה י' כשרה כיון שיש בה (ז' ד' ברוחב מידי דהוה אפסל שיוצא מן הסוכה לרצה ורצ יוסף דלעיל דמכשרי בקנים היוצאים מלפני הסוכה: **שאם** הגביה מן הקרקע **טפח**. ועשה צנין זקוף טפח והושיב עליו ראשו של שיפוע למטה וכן הרחיק מן הכותל טפח

שעשה בסמוך לכותל סך רחצ טפח וסמך עליו ראש השיפוע העליון ומתוך לשון הקונטרס משמע דאורתו טפח שהגביה ^י הרחיק אפילו הוא אויר כשרה דנחשצו כסתום מטעם לצוד דפירש הקונטרס אם הרחיק ראש הסמוך לכותל מן הכותל טפח והיתה סמוכה על יתידות וקצת משמע בן צירושלמי דגרסינן מודה רבי אליעזר לחכמים שאם היתה נמונה על ארבעה צאנים [א] או שאם היתה גבוהה מן הארץ פותח טפח כשרה:

לסיכוך מסבכין בה ואינה מקבלת טומאה. דכל היוצא מן העץ אינו מטמא עומאת אהלים אלא פשתן ^י דילפינן ממשכן פרק

במה מדלליקן (שבת דף קמ. וס): **באין** בגדולא באן בקטנה. לא משום דתהוי רישא בחדא וסיפא בחדא אלא נקט צרישא עשאה לשכיבה בכל מחללות משום דליכא מחללת דסתמא לסיכוך ובסיפא נקט עשאה לסיכוך בכל מחללות משום דליכא מחללת דסתמא לשכיבה: **אמר רבא** בגדולא בולאי ע"מא לא פ"יגי דסתמא לסיכוך. ולסיכוך דקמני מתני' צין בסוף מילתיה דתנא קמא צין ברי"א אסתמא קאי והכי קאמר עשאה לשכיבה צהדיא מקבלת טומאה ואין מסבכין בה ואם אנו יכולין לומר בה שהוא לסיכוך והיכי דמי כגון דלא פריש מסבכין בה ואינה מקבלת טומאה כך פירש בקונטרס ודוחק לפרש דלהכי שיירה תנא קמא לקטנה ולא תנייה משום דסבר גדולה דווקא הוא דאמרין בה סתמא לסיכוך הא קטנה סתמא לשכיבה ואחא ר"א למימר קטנה כגדולה וקשיא דהשתא לא פליג ר"א אעיקר מילתיה דתנא קמא אלא אדיוקא ונראה לפרש דלא אחא רבא לשנויי אלא מילתיה דרי"א אבל מילתיה דתנא קמא לעולם כדשינן ולסיכוך דקאמר ר"א היינו כדפירש בקונטרס אם יכול לומר שהיא לסיכוך כגון צסתם טהורה ומסבכין בה: אחת

סוכה פרק ראשון סוכה

טיט הנרוק יוכיח. שראוי להריקו מכלי אל כלי כגון שהוא רך: **שמנטרף**. להשלים שיעור מ' סאה: **והטובל בו**. צ"י סאה שכולו טיט נרוק: **לא עלפה לו טבילה**. דהכי תנן במסכת מקואות (פ"ו מ"א) אלו מעלין ולא פוסלין השלג והצבר והכפור והגליל והמלח וטיט הנרוק. ומעלין היינו משלימין אשלומי

אין בפני עצמו לא: **במתני' כמין** לריף. כוך של ציידין שאורצין בה את העופות ועשוי ככורות שמשפעת והולכת שגגו וקירותיו אחד: **או שסמכה לגוסל**. הטה ראשי קנים על הכותל וראשו אחד על הארץ: **לפי שאין לה גג**. שאינו ניכר מהו גג ומהו כותל דאהל משופע לאו אהל הוא אלא אם כן יש בו טפח זקוף דקמני צברייתא: **גב' שאם הגביהה מן הקרקע טפח**. אתרוייהו קאי דאמרין לצוד צוקיפה יש שם טפח זקוף וניכר הצריף שהוא גג וכיון שיש בו שיעור אהל צוקיפה הוי אהל: **או אם הרחיקה בו**. אסמכה על הכותל קאי אם הרחיק ראש הסמוך לכותל מכותל טפח והיתה סמוכה על יתידות אמרין לצוד ממנה ולכותל צהוי ולא צשיפוע והוא הגג: **שיפועי אהלים כאהלים**. אע"פ שלא הגביה ולא הרחיקה כשרה: **כנילס חתנים**. לפי שאין לה גג טפח שזה לא חשיב אהל להפסיק: **כר' אליעזר**. דאמר אהל משופע לאו אהל הוא: **צרייתא איפכא תניא**. מלאמתי צרייתא ששניהו איפוך צשיטתן רבי אליעזר מכשיר וחכמים פוסלין לפי שאין לה גג: **יחידאש היא**. מתניתין דתני הכי ר' נתן קמני לה דהוא יחידאש אבל חכמים צצדורו היו חולקין עליו ואומרים רבי אליעזר מכשיר וחכמים פוסלין: **במתני' מהללס קנים**. קשה ואין נוטה למשכב: **עשאה לשכיבה**. הואיל ויחדה לנך עשאה כלי ומקבלת טומאה ואין מסבכין בה **כוי' לסיכוך כוי' ואינה מקבלת טומאה**. דלאו כלי הוא ובגמרא פריך סתמא אסתמא: **רבי אליעזר אומר כוי'**. בגמרא מפרש מאי קאמרין ומאי פלוגמתייהו דהיכא דפריש צהדיא לשכיבה או לסיכוך ודאי אין חילוק צין גדולה לקטנה דהא פירש אלא קטנה נראית סתמא לשכיבה גדולה נראית סתמא לסיכוך: **גב' לאן בגדולה לאן בקטנה**. וסיפא לא דמי לרישא דסיפא הכי קאמר ואם קטנה

היא ועשאה לסיכוך מסבכין בה כוי' הא סתמא לשכיבה: **אימא סיפא כוי'**. ודר' אליעזר ליכא לתרוצי דתמא קמא דהא אחת גדולה ואחת קטנה קמני: **אלא אמר רבא בגדולה כ"ע לא פליגי דסתמא לסיכוך**. כלומר לא תשני רישא בגדולה וסיפא בקטנה ותרוייהו כדפריש' דאם כן דרבי אליעזר לא מיתרצא אלא כל לסיכוך דקמני מתניתין צין צסיפא דמילתיה דתנא קמא צין צדרבי אליעזר אסתמא קאי: והכי

העליון ומתוך לשון הקונטרס משמע דאורתו טפח שהגביה ^י הרחיק אפילו הוא אויר כשרה דנחשצו כסתום מטעם לצוד דפירש הקונטרס אם הרחיק ראש הסמוך לכותל מן הכותל טפח והיתה סמוכה על יתידות וקצת משמע בן צירושלמי דגרסינן מודה רבי אליעזר לחכמים שאם היתה נמונה על ארבעה צאנים [א] או שאם היתה גבוהה מן הארץ פותח טפח כשרה:

לסיכוך מסבכין בה ואינה מקבלת טומאה. דכל היוצא מן העץ אינו מטמא עומאת אהלים אלא פשתן ^י דילפינן ממשכן פרק במה מדלליקן (שבת דף קמ. וס): **באין** בגדולא באן בקטנה. לא משום דתהוי רישא בחדא וסיפא בחדא אלא נקט צרישא עשאה לשכיבה בכל מחללות משום דליכא מחללת דסתמא לסיכוך ובסיפא נקט עשאה לסיכוך בכל מחללות משום דליכא מחללת דסתמא לשכיבה: **אמר רבא** בגדולא בולאי ע"מא לא פ"יגי דסתמא לסיכוך. ולסיכוך דקמני מתני' צין בסוף מילתיה דתנא קמא צין ברי"א אסתמא קאי והכי קאמר עשאה לשכיבה צהדיא מקבלת טומאה ואין מסבכין בה ואם אנו יכולין לומר בה שהוא לסיכוך והיכי דמי כגון דלא פריש מסבכין בה ואינה מקבלת טומאה כך פירש בקונטרס ודוחק לפרש דלהכי שיירה תנא קמא לקטנה ולא תנייה משום דסבר גדולה דווקא הוא דאמרין בה סתמא לסיכוך הא קטנה סתמא לשכיבה ואחא ר"א למימר קטנה כגדולה וקשיא דהשתא לא פליג ר"א אעיקר מילתיה דתנא קמא אלא אדיוקא ונראה לפרש דלא אחא רבא לשנויי אלא מילתיה דרי"א אבל מילתיה דתנא קמא לעולם כדשינן ולסיכוך דקאמר ר"א היינו כדפירש בקונטרס אם יכול לומר שהיא לסיכוך כגון צסתם טהורה ומסבכין בה: אחת

מסורת הש"ס

(א) [צנחם כב.], (ב) לעיל ז: (ג) [מוקפת פ"א ה"ו], (ד) [שבת קלח.], (ה) [וש' מוס' שבת קמג: ד"ה ור' יוחנן.], (ו) [רש"י מ"ו גורם אימא סיפא.], (ז) [ג' בדפריש.], (ח) [או הרחיק כ"ל.], (ט) [ע"י מו"ט].

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה העושה סוכתו וכי שיש בה שבעה צדוכב מידי דהוי:

גליון הש"ס

גמרא א"ל במאן כר"א שבתק רבנן. עיין שבת דף קמג ע"צ מוס' ד"ה ור' יוחנן הגירסא שלהם כלן א"ל שנקט רבנן. וס"ל דהא דאמרין כר"א היינו דר"י הש"י כר"א:

הגהות הגר"א

[א] תוספות סד"ה אס כוי צאנים ואיפה גבוהה כוי כ"ל:

רבינו חננאל (המשך)
מודה ר' אליעזר לחכמים שאם היתה נתונה על ד' אבנים או שתייה גבוהה מן הארץ טפח כשרה. תנא העושה סוכתו (בבית) יער הלבנון שבירושלים כשרה. למי נצרכה לר' אליעזר. **במתני'** מחללת גדולה עשאה לשכיבה מקבלת טומאה ואין מסבכין בה כוי'. ואמרין הא אדגמא קשיא כוי'. ושנינן לא קשיא גדולה סתמא לסיכוך ואינה מקבלת טומאה, ואם פירש שעשייתה לשכיבה מקבלת טומאה ואין מסבכין בה, אבל קטנה סתמא לשכיבה ואם פירש שעשייתה לסיכוך מסבכין בהן [נ"א: בה]. ואקשינן אי הכי אימא סיפא דר' אליעזר, דתנן ר' אליעזר אומר אחת גדולה ואחת קטנה עשאה לשכיבה מקבלת טומאה, בשלמא גדולה פירש כי לשכיבה עשאה מקבלת טומאה, שמע מינה הא סתמא לסיכוך כדאמרין, אלא קטנה קשיא דהא קמני קטנה עשאה לשכיבה מקבלת טומאה, שמע מינה הא סתמא לסיכוך ואת אמרת סתם קטנה לשכיבה. ומשני רבא בגדולה דברי הכל דסתמא [לסיכוך], כי פליגי בקטנה, תנא קמא סבר קטנה לשכיבה ור' אליעזר סבר קטנה לסיכוך.